

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lakka, Emilia

Title: Nationalismi ja demokratia hyvinvointivaltion ytimessä

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Lakka

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Lakka, E. (2023). Nationalismi ja demokratia hyvinvointivaltion ytimessä. *Työväentutkimus*, 37, 166-167. <https://journal.fi/tyovaentutkimus/issue/view/10839>

liittiseen legitimiin. Myös Haapala korostaa hyvinvointivaltion nauttimaa, kokemuksista kumpuavaa kannatusta. Hän päätelee, että ihmisten elämänmenoa rakenteistaessaan hyvinvointivaltio on tullut keskeiseksi siinä, miten ihmiset käsittävät ja kokevat ”yhteiskunnan”.

Kiinnostavaa päättelyä voi jatkaa. Pohjoismaisissa tavoissa käsittää ja kokea yhteiskunta oli jo ennen hyvinvointivaltiota sellaista, mikä loi edellytyksiä hyvinvointivaltiolle. Valtiota kutsuttiin lämpimästi yhteiskunnaksi. Hyvinvointivaltion kehittyessä ihmiset saattoivat syyttää yhteiskuntaa kokemistaan vaikeuksista ja vä-

ryyksistä, mutta myös odottaa yhteiskunnalta turvaa ja oikeutta. Hyvinvointivaltion laaja kannatus näkyy siinä, että mitä moninaisimpia poliittikkatoimia, kuten sosiaaliturvan heikennyksiä, perustellaan hyvinvointivaltion pelastamisella. Tämä herättää kysymyksiä. Kestäkö hyvinvointivaltio keinoja, joilla sitä pelastetaan? Säilyttääkö se, mitä kutsumme yhteiskunnaksi, eletyn hyvinvointivaltion kokemukseen perustuvan hyväksyntänsä?

Pauli Kettunen

professori emeritus, Helsingin yliopisto

Nationalismi ja demokratia hyvinvointivaltion timestä

Pauli Kettunen, Saara Pellander & Miika Tervonen (toim.). *Nationalism and Democracy in the Welfare State*. Edward Elgar Publishing, 2022. 264 s. ISBN 978-1-78897-657-2.

Hyvinvointivaltion kriisi ja sen tulevaisuuden näkymät ovat viime vuosikymmeninä olleet jatkuvan poliittisen ja akateemisen keskustelun aiheina. Huoltosuhteen heikkeneminen ja syntyvyyden lasku, globalisaatio, sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen huolestuttavat näkymät, konfliktoituvat työmarkkinat sekä julkisen talouden kestävyysvaje luovat asetelmaa, jossa kysymykset hyvinvointivaltion historiasta ja tulevaisuudesta sekä sen merkityksistä ja arvoista ovat yhä ajankohtaisempia. Keskustelun käydessä kuumana poliittisilla areenoilla on tutkimuksella erityinen rooli näiden prosessien historiallisen kehityskulun avaajana sekä edellä mainittujen teemojen välisen vuorovaikutuksen ja yhteyksien selittäjänä.

Nationalism and Democracy in the Welfare State tarkastelee ja analysoi nationalismin ja demokratian moninaisia rooleja modernien hyvinvointivaltioiden instituutioiden, rakenteiden ja ideologisten vastakkainasettelujen rakentamisessa ja uudistumisessa. Esipuheessa kirjan toimittajat Pauli Kettunen, Saara Pellander ja Miika Tervonen kuvaavat, kuinka demokratia ja nationalismi ovat toisaalta kietoutuneita yhteen, mutta ajoittain ristiriidassa keskenään. Ilman niiden suhteen tarkastelua keskustelu

hyvinvointivaltion kohtalonkysymyksistä jäisi kuitenkin toivottoman vajaaksi.

Teos onnistuikin tarjoamaan kattavasti erilaisia tarttumakohtia, joihin paneutua keskeisen käsiteparinsa välillä ja ympärillä. Solidaarisuus ja osallisuus, yhteiskunnan polarisaatio sekä poliittisen legitimitietin kysymykset arvojen ja ideologioiden välisten vastakkainasettelujen paikkoina ovat läsnä useissa teoksen luvuissa. Niitä ja muita hyvinvointivaltion kestävä ja pitkäjänteisen rakentamisen kannalta keskeisiä teemoja käsitellään sekä teoreettisemmin (muun muassa Kurunmäki, Jessop ja Faist) että eri Pohjoismaiden kehityskulkuja vertaillen (muun muassa Kärrylä, Tervonen ja Outinen).

Teoksen näkökulma on historiallinen ja hyvinvointivaltion pitkien linjojen hahmottamiseen keskittyvä. Moninaisia teemoja kuljetetaan taitavasti rinnakkain. Asia on painavaa, ja sitä on paljon. Kokoelmateoksille tyypillisestä teemasta, näkökulmasta ja lähestymistavasta toiseen loikkimisesta huolimatta lukijalle on selvää, että kaikki luvut kertovat yhteistä tarinaa.

Eryityisesti Jessopin ja Outisen lukujen lukeminen peräjälkeen ja yhdessä tuntuu palkitsevalta. Ne johdattavat lukijan syvälle toisen maailmansodan jälkeisten vuosikymmenten työ-

lisyys- ja talouspoliittisiin kamppailuihin ja kysymyksiin siitä, miten hyvinvointivaltioiden ydintoimijat ovat vastanneet globaaleista ideologisista virtauksista ja ympäristönsä muutoksista nouseviin haasteisiin. Outisen teksti käy ajoittain erinomaisesti keskustelua Jessopin luvun kanssa ja syventää siinä rakennettuja ajatuksia. Vastaavaa vuorovaikutusta olisin toivonut näkeväni vahvemmin myös teoksen muissa teksteissä.

Kansallisen ja kansainvälisen suhde on luonnollisesti keskiössä teoksen viimeisen osion luvuissa, jotka keskittyvät maahanmuuttoon ja ihmisten ylijarjaiseen liikkuvuuteen. Nämä luvut tarjoavat kunnioitettavan lisän

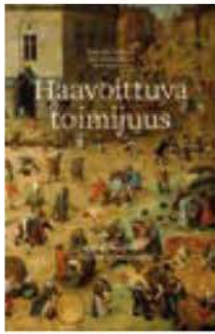
pohjoismaiseen maahanmuuttopolitiikan ja sen taustalla vaikuttavan pidemmän aikavälin ideologisen muovautumisen historian tutkimuksen jatkumoon. Pohdittavaa annetaan osiossa niin helppolukuista ja tiivistä yleisesitystä kaipaavalle lukijalle kuin myös kokeneemmille maahanmuuton tutkimuksen tekijöille.

Uskon teoksen tarjoavan arvokkaita huomioita kaikille hyvinvointivaltion kehityksestä sekä nationalismiin ja demokratian käsite- ja aatehistoriasta kiinnostuneille yli tieteenalarajojen.

Emilia Lakka

FM, YTM, väitöskirjatutkija

Jyväskylän yliopisto

Hoivan suhteita ja toimijuuden mahdollisuuksia

Marja-Liisa Honkasalo, Leila Jylhäkangas & Anna Leppo (toim.). *Haavoittuva toimijuus: Sairastaminen ja hoiva hyvinvointivaltion laitamilla*. Vastapaino, 2022. 310 s. ISBN 978-951-768-994-6.

Kirja *Haavoittuva toimijuus* keskittyy siihen, miten hoito ja hoiva näyttäytyvät sitä tarvitsevien aikuisten ja heidän läheistensä ja hoitajiensa elämässä ja kokemana. Hyvin keskeisesti kyse on siitä, millainen ja miten toimijuus on mahdollista silloin, kun sen toteuttamiselle on monenlaisia fyysisiä, psyykkisiä sekä ympäristön tuottamia rajoituksia.

Teos koostuu toimittajien johdannosta, seitsemästä pääosin empiirisiin tutkimuksiin pohjaavasta luvusta sekä Marja-Liisa Honkasalon kirjoittamista loppusanoista. Toimittajat nostavat johdannossa esiin käsitteet *haavoittuvuus*, *toimijuus* ja *hoiva*, joista kaikista on runsaasti aiempaa käsitteellistä analyysia ja empiiristä tutkimusta, mutta ei samalla tavalla toisiinsa kiedottuina. Sekä haavoittuvuutta että toimijuutta tarkastellaan suhteissa olemisena ja riippuvuutena, jotka liitetään hoivan eetokseen. Kirjoittajien tavassa käsitteellistää hoivaa näen jotakin samaa kuin 1970- ja 1980-lukujen brittitutkijoilla, jotka kutsuivat läheisten ja ennen kaikkea naisten antamaa hoivaa rakkauden

työksi (labour of love, Finch & Groves 1983). Kirjoittajat osoittavat hoidon ja hoivan, tai *hoito-hoivan* kuten Honkasalo kirjan lopussa ehdottaa, olevan raskasta työtä, mutta keskiössä ovat siihen liittyvät suhteet ja sidokset. He ottavat kantaa myös suomalaisen hyvinvointivaltion muutoksiin ja siihen, miten vastuuta hoidosta ja hoivan tarvitsijoista on sysätty haurastuvalta julkiselta puolelta sekä ihmisille itselleen aktiivisina kuluttajatoimijoina että heidän läheisilleen.

Kaksi ensimmäistä, sinällään kiinnostavaa empiiristä lukua, Karoliina Ahosen suomalaisen mielenterveyspolitiikan muutosta analysoiva sekä Anna Leppon ja Riikka Perälän huumeidenkäyttäjien opioidikorvaushoitoa käsittelevä luku, jäävät teemoiltaan valitettavasti hieman irrallisiksi kirjan kokonaisuudessa.

Loput luvut käsittelevät, Kirsi Hokkilan nuoria hoivaajia käsittelevää lukua lukuun ottamatta, ikääntyneiden ja muistisairaiden ihmisten toimijuutta ja erityisesti puolisoiden omaishoivan kokemuksia. Hokkila kysyy, miksei Suo-